

druzih sort gnoja že toliko govorili. Prosimo le saj lupinke, ki je na vsaki pustoti tolikšne hvale vredna, ne pozabiti in se tudi tukaj starega vodila držati: poskušajmo marsikaj in obderžimo, kar je dobro, čeravno je novo. Tako bo novo kadaj tudi staro.

Zavolj živinske soli.

Živinska sol se dobiva, kakor smo v „oglasniku“ k 20., 22. in 25. listu oznanili, v štacuni gosp. Krišperja v Ljubljani na debelo in na drobno, cent po 4 fl., pol centa za 2 fl., četert centa za goldinar, funt pa po 2 krajc. in pol.

Pošilja se na Štajarsko ali kamor koli kdo hoče; se vé da vsak, kdor je želí, plača vožnino.

To odgovorimo na nekatere vprašanja. Vred.

Tudi človeško življenje se dá zavarovati.

Kaj pa je spet to novega? bo rekel marsikter naših bravcev, ki še nikdar ni slišal od taci asekuracij, pri katerih se zamore tudi življenje človeško zavarovati.

Po tem takem bo jenjala smert smert biti, ako se človek zamore asekurirati, da ne umerje? bo rekel kdo drug in zasmehoval naše besede, ki smo jih postavili na čelo tega spisa.

Da se pohištvo in pohišje zavarje škode ognja, mi je dobro znano — se bo oglasil tretji — da si trgovci zavarjujejo blago, ki ga imajo dobiti po suhem ali po morji; da se poljski pridelki zavarjujejo škode, ako jih utegne toča zadeti; da se zavarjuje tudi živina, ako po bolezní pogine, — vse to sem že slišal in je lahko razumeti. Da pa se človeško življenje zavarovati zamore: to je ena tistih norčij, kakoršnih ima veliko sedanji svet, ki hoče celo Stvarnika mojstrovati, da bi izbrisal smert iz pratike življenja človeškega.

Tako jih slišimo veliko se posmehovati, — al ne čudimo se jim. Kdor kaj tacega pervikrat sliši, in mu ni razloženo bilo: kaj in kako je to zavarovanje, res ne bo lahko verjel. Če pa mu je natanko razloženo bilo, se ne bo le več smejal, temuč bo spoznal, da to ni „norčija“, ampak da je čista resnica in velika dobrota zlasti za manj premožne ljudi, ki želé si na stare dni kakošen kapitalček zagotoviti, ali, če umerjejo, svoji ženi, svojemu otroku ali kateremu koli dedniku kaj zapustiti.

Namen te asekuracije tedaj, kakor se samo po sebi razume, ne more biti zavarovanje življenja, da bi človek ne umerl, ampak je le, da si človek zagotovi več ali manj živeža na stare dni, ali pa da po svoji smerti svoji družini ali sploh svojim dednikom (erbom) zapusti kapital za živež njih, in jih tako preredi, kakor da bi še sam živel in jih redil.

V tem pomenu se mora razumeti ta zavarovalnica življenja (Lebensversicherung). In kdo more réči, da to ni zavarovanje? Ne le to, da svoj život po svetu okoli nosimo, se pravi živeti; živeti v višjem pomenu se pravi tako ravnati, da je naša delavnost v dušnem ali telesnem obziru v prid tudi naslednikom našim. Koliko ljudi je na svetu, ki nobene druge vrednosti nimajo, kakor to, da so podedovali po očetu svojem, kar so in kar imajo. Kaj bi počeli taki, ko bi taci očetov ne bili imeli? Ali ne živé taki očetje v svojih otrocih in naslednikih, čeravno so že davnej umerli? ali ni njih življenje na to vižo zavarovano včasih za sto in sto let? In tisti, ki so ustanovili na eno ali drugo stran zaznamstvu koristne naprave, ki so doprinesli slavne dela, ki so zapustili svetu zaklade svoje učenosti — ali ni življenje taci, čeravno so že zdavnej strohnili, zavarovano na veke?

To smo memo gredé le omenili, da vsi naši bravci razumejo, da ta asekuracija, ktero bomo tukaj natanko popisali, se po pravici sme imenovati zavarovalnica človeškega življenja.

Kakor nas nobena asekuracija zavarovati ne more, da bi ne pogoreli, — nobena, da bi polja našega toča ne pobila itd., ampak nam le škodo povrača, ki jo omenjene nesreče prizadevajo, tako tudi koristi zavarovalnica človeškega življenja. Koliko družin pride v nadlogo, ako jim oče nagloma umerje, ki jih je preživljal? Tudi bogate družine občutijo smert očetovo, če premoženje, popred veliko, se razdelí med veliko otrok. Angleži, od katerih celi svet vé, da znajo nar bolje prerajati dobiček svoj, so od konca do kraja zapisani v take zavarovalnice, in bogati še bolj kakor drugi.

Če si zavarujemo pohištva in blago in polje in živino, da bi nas škoda ne zadela, ktera nas zadeti, pa tudi ne zadeti more, — ali nam ne veléva pamet, da tudi življenje svoje zavarujemo, zakaj nič ni tako gotovo na svetu kakor smert; le ure nihče ne vé, v kateri se bode sklenilo tukajšnje bitje. Zato pa tudi ni zoper nobeno škodo zavarovanje večja potreba, kakor zoper tisto, ktera po smerti enega človeka zadene druge.

(Konec sledí.)

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Repače ali repate zvezde.

Te čudne zvezde, ki imajo imé od hlapa, ki jih obdaja, so gotovo svetovi sončne sostave. Krog sonca se vertijo kakor drugi planeti. Njih tek pa je od teka vsih drugih premičnih zvezd in planetov različen, in tudi njih podoba je različna. Ako megla, ki jih navadno obdaja, njih podobe ogledovati ne brani, jih kaže daljnogled pegaste in ostre. Velikost teh zvezd je silno različna. Nekatere so komaj tolike, ko zvezde tretje in četerste verste, nekatere pa še večje, ko zvezde perve verste. V sredi je gosto jedro, ki se pa včasih razdelí in robu enako biva. Njih podoba ni vselej popolnoma okrogla, in tudi njih svetloba ne enako živa in močna. Njih repi, ki vselej soncu nasproti stojé, so iz tako redke in prezračne snove, da se celò nepremičnice skozi nje lahko vidijo. Rep sega včasih od obzorja ali vidokroga skoraj do temena, in zvezdo kar lepo kinči. Kolikor dalje od zvezde sega, toliko bolj se širi, in kolikor njegova širokost raste, toliko se njegova svetloba manjša. Včasih se razdelí rep v razne krivine in žarke.

Vse to vkup je le nekoliko skušin, ki jih je skerbno ogledovanje repač ljudém nabralo. Gotovo pa je to le narmanjši in narnevažniši del vsega, česar je k popolnemu znanju te ali une repače treba. Večje vednosti človeško oko z vsimi pripomočki ne doseže. Ali so repače vodni sveti ali goreče krogle, se ne dá nikakor gotovo terditi. Ravno tako se ne dá na sledeče vprašanja dostojno odgovoriti: Al prebivajo žive stvari na teh svetih, ki jih sedaj sončna vročina prav od blizo prepeka, in ki se potem spet od sonca v gosto temo oddaljšajo, kjer sončni žarki nič več ne zamorejo? Al so še prazni, pusti sveti, kakor je zemlja bila prej ko jo je Bog vredil, in bodo še le takrat svoj namen dobili, ko bo sedanji svet prešel? — Vse to so zgol vprašanja, ki nas lahko prepričajo, da človek je slaba, revna stvar, ki ne more nanje odgovoriti.

Nekterim so repače oznanovavke konca sveta; — nekteri berejo v njih osodo ljudstev in pad kraljestev; — mnogim se zdí, da kugo, vojsko, lakoto, povodnji in druge šibe žugajo. Al vsi ti babjoverci ne premislijo, da repače so prav naravne prikazni, ki se dajo gotovo

Večkrat smo že svilorejce zagotovljali, da tudi na slovenski zemlji prirejena svila je dobra, in da jo fabrikanti tako radi imajo kakor drugo. Danes pa jim zamoremo kaj očiten dokaz o tem dati, ki smo ga zvedili po prijaznosti Smladniškega barona Lazzarini-ta. Gospod baron se pridno peča z zasejevanjem murb, in je lani pridelal toliko kokonov, da se je iz njih v gosp. dr. Orlovi sviloprejnici napredlo 6 funtov čiste svile. Gospod baron, bivši ravno na Dunaji, ponudi svoj pridelk fabrikantu svilnatoga blaga Antonu Hvala-tu (v predmestju Schottenfeld), ktereга krajnski kupci dobro poznajo. Fabrikant ogleduje in le ogleduje svilo in vpraša začudeno barona: od kod imate to svilo? „Kaj ni dobra?“ zaverne baron, ki se je že bal, da bo fabrikant zabavljaj. Al fabrikant réče: ne le lepa, temuč prav posebno lepa je, in da se prepričate, da jo po vrednosti cenim, bodem namest navadne funt po 12 fl. plačal to po 13 fl. 20 kr. — in res je fabrikant za 6 funtov naštel 80 fl. gotovega dnarja.

Več kakor vse besede zamore ta izgled prepričati naše rojake po Krajnskem, Štajarskem itd., da tudi naša svila je lepa in se kakor vsaka druga lahko in dobro spečati dá. Naj bi se tedaj murvo- in sviloreja pri nas čedalje bolj množila in širila!

Tudi človeško življenje se dá zavarovati.

(Konec.)

Naš namen ni natanko popisovati naprav taci, ki zavarjujejo življenje človeško na imenovano vižo, ampak le sploh bravcem svojim povedati, da tudi v našem cesarstvu imamo kakošnih 20 let pet taci asekuracij: na Dunaji in pa v Terstu. Perva v Terstu je „občna asekuracija“ (allgemeine Assecuranz-Gesellschaft) bila, ki je začela človeško življenje zavarovati in ki je poslednji čas tudi nekatere prav važne premembe zastran letnega vplačevanja osnovala, da zares zasluži priporočevana biti pred vsimi drugimi.

Vse te družbe so privilegirane od vlade in imajo veliko veliko lastnega premoženja (na milione), da se nikomur ni bati, da bi ob to, kar položi v tako asekuracijo, kadaj utegnil priti, ali da bi se dednikom njegovim, katerim je zapuščino namenil, določeni znesek ne izplačal.

Je pa asekuracija ta mnogoverstna: ali si zavarje deležnik proti določenemu plačilu, ki ga vsako leto odrajuje, na stare dni, kadar bo toliko in toliko star, tolikšen in tolikšen znesek, ki ga mu asekuracija na enkrat plača ali pa ga mu plačuje tako dolgo, dokler živi, — ali pa deležnik želi svojim dednikom zapustiti, postavim, 300, 500 fl., 2, 3, 4, 5, 6 tavžent goldinarjev ali še več, in v ta namen plačuje, ko se je v to asekuracijo zapisati dal, vsako leto neki znesek, ki je toliko večji, kolikor je deležnik starji in kapital večji. Vse to je natanko po tarifi zrajtano in se pri opravnikih zvé, ki jih imajo te asekuracije v vsakem večjem mestu. Treba je tedaj deležniku, ki hoče stopiti v tako asekuracijo, da prinese kerstni list in od asekuracijnega zdravnika spričbo, da je zdrav itd.

Kdor se je zapisal v tako asekuracijo, mora letno plačilo natanko odrajtovati, če ne, pride ob svoje pravice. Tudi se vplačani zneski ne dajejo več nazaj.

Vse to pa mora biti, da se potrebni red ohrani pri taki imenitni napravi, ki je deloma hranilnica, deloma zavarovalnica.

Kdor želi stopiti v tako asekuracijo, naj se oglasi pri opravniki, ki imajo po različnih deželah austrianskega cesarstva to reč v rokah; pri njih bo vse natanko zvedel, kako in kaj. Naš namen je splojen, ako smo spod-

bodili marsiktereга svojih bravcov, da pristopi k ti asekuraciji, ktere dobiček je jaseen kot beli dan.

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Podzemeljski ogenj.

Ko se poveršje zemlje, ki ga sončni žarki prešinjajo, prekoplje, se pride bolj na hladno. Zato si prebivavci vročih krajev lahko celo leto led hranijo, da si pijačo hladé. Če pa 40 do 50 čevljev globokeje pridejo, je že očitno bolj gorko, in v še večji globočini je nek tako vroče, da človeku sape zmanjka, in da luč več ne gorí.

Od kod pa ta vročina pride, je vprašanje, na ktero se ne dá lahko in gotovo odgovoriti. Zna biti, da so tisti, ki terdijo, da povsod nekakšen podzemeljski ogenj gorí, resnici nar bliže. Kako pa ta ogenj, ki je tako tesno zapert, goreti zamore, — ktere gorljive reči ga netijo, ali kaj njegovo silo tako krotí, da vsega krog sebe ne razdene — tega gotovo dokazati ni mogoče.

Včasih se prigodé prikazni na zemlji, ki razodevajo čudovite vspehe podzemeljskega ognja. Veliko se pripoveduje o bljuvanju ognja, ki iz zemlje pride. Narbolj znana goreča hriba sta Etna v Sicilii in Vezuvi v Napolitanskem kraljestvu. Pripovedi o teh dveh ognjobljuvnih hribih so strašne. Včasih se vzdiguje iz taci hribov le nek črn dim. Včasih se sliši v njih le mermrajoč šum. Hipoma pa nastopi grom in blisk s potresom zemlje. Na to se prikaže dim svetel in bleščeč, kamnje poka, letí kviško in pada poslednjič spet v svoj brezen nazaj. Včasih je bilo to bljuvanje tako silovito, da so se cele skale tako lahko, kakor oblice, v zraku kviško vertele. Notranja moč teh hribov je bila včasih tolika, da je v 16. stoletju do tri cente težke kose skalovja nič manj od treh milj visoko v zrak metala. Pri vsem tem ni tako bljuvanje še narhujše. Zakaj včasih kipí raztopljen, v steklo spremenjen drob zemlje, da se strašne pene nekoliko milj dalječ čez bližnje polje razlijejo in vse zalijejo, kar na svoji poti najdejo. Ognjeni potok teče nekoliko dni, in val na val se valí, dokler do morja ne pride. In še tu gorí po svoji notranji moči tako, da tudi v morju ne vgasne, temuč še nekoliko naprej teče.

Kdo je v stanu brez groze misliti na razdjanje, ki ga tako bljuvanje napravi? Požrè namreč pristave in vasi z vsimi njih rodovitnimi zemljišči, in razdene žitne polja, oljnike in vinograde. Nekdaj je, kakor se pripoveduje, Etnov tok 14 mest in tergov zalil, in njegov šum se je 20 milj daleč slišal.

Čmu pa so ti hribi, ki toliko strahú in škode na zemlji delajo? Čmu jih je stvaril Stvarnik? Zakaj jim dopustí, da zoper njegove stvari tako nezderžljivo razsajajo? Da so taki goreči hribi na zemlji, ne more le primerljaj biti, temuč je volja premodrega gospodarja nebés in zemlje. Naj si bodo razvaline, ki jih bljuvanje gorečih hribov napravlja, kolikoršne hočejo, morajo vendar imeti višji namen. Ker se pod zemljo pogostoma ogenj najde, je taci hribov neobhodno treba, ker so, tako réči, odduški, v kterih se moč tega v oserčju zemlje razsajočega živelja slabí in lomi. Dasi-ravno so dežele, v kterih je tacega podzemeljskega ognja obilo, navadno potresom zlo podveržene, bi jim potresi vendar še huje nagajali, ako bi taci hribov ne bilo. Italia bi ne bila tako blagoslovljena in bogata dežela, ko bi hribi podzemeljske vročine včasih ne odpe-ljevali. In sploh, kdo vé, če te strašne spremembe celi zemlji mnogo družih še neznanih korist ne donšajo?